

אחוי בית ישראל ועדת תימן הקדושה, שלומכם ישגה מאד.

מוגש לכבודכם קונטראס צורר החיים, שוויית בדיני אבילות.

השאלות הנדרשות כאן עלולות תמיד בבית אבל (ובכלל),  
ופעמים שחסירה ידיעה (ברורה), לגבי ההלכה והמנהג הנכון.  
כ"כשתי פסיקות חדשות, העולות כאן ונדרשות לראשונה.  
לאור דרישת הציבור היקר, מצאנו לנכון להביא השאלות  
לכבוד הרב הגאון הרב יצחק רצabi שליט"א לצורך פסיקה,  
להדפיס התשובות ולהביאם לפניכם באופן ברור ונחריר,  
כהלכה למעשה.

והאמת והשלום אהבו

ביקרא דאוריתא

הק' משה בן מו"ר חיים סעד קובייסי זצ"ל

א

## צורך החיים

קונטרס  
שו"ת בדיני אבילות

ע"פ פסיקת הרה"ג  
הרבי יצחק רצabi שליט"א

ערוך, חידש וליקט: ר' קובייסי משה הי"ז

**עשה לך רב.**

אבקש מכבוד הרב דעתו להלכה ולמעשה, אודות דבר חשוב זה, לעניין ש Adams הולך לברר בעניין הלכה שאסרו לו רב זה ורב שני שהליך לשואלים בדבר הלכה, והולך לשאול רבנים אחרים, כדי שימצא מי ייתיר לו או במרקחה הפוך מי אסור לו, בעניין אחד, ובשאלה באותו נושא.

האם הדבר נכון, על פי המשנה באבות, עשה לך רב וקנה לך חבר?

**תשובה הרב**

המשנה באבות ברורה - לשאול רב אחד באופן קבוע .

אי כבית שמא, עביד לקוליהון וחומריהון, אי כבית הלל, עביד לקוליהון וחומריהו. (ערובין ו' א'). ועינן מה שכתבתி בשווית עולת יצחק ח"ב סימן רס"א.

אין לעשות בקולא של רב אחד, ובעניינו שני, בקולא של רב אחר.

**סעודה בסיום האבלות**

א. מה הדיון, כשהאבלים עדין באבלם ואינם קמים ומשרתים את הציבור כמו שהיה נהוג עד לא מזמן, אך עורכים סעודת הבראה סיום האבל בעבר, ורק למחמת עולמים לבית העלמין ? (אפשר שרווחים קצר..)

ב. מה השם הנכון לסעודת זו, האם סעודת הבראה ? (כמובן שאין הכוונה ליום הראשון, שהוא סעודת הבראה כפי שפירש הרב, אך גם סעודת היום האחרון נקראת "הבראה")

ג. האם לכנות סעודת זו בשם, סעודת ניחום?

ד. האם קיים מושג שניקרא סעודת גמול?  
ה. או שנראה כי השם המתאים הוא, סעודת מצוה? (שנינו לכלול בו כל העניינים, היהות ולא נתקיים התנאים דלעיל לעניין סיום האבלות)

**תשובה הרב**

כיוון שישUDAה זו על חשבון האבלים מתאימים השם הבראה באופן עקרוני, שפירושה סעודת לא משל האוכל, וכך שסבירתי באריכות בשעה, סעודת מצוה לא מתאים, כי ישמע לשמה.

**צורך-החיים****كونטרס שו"ת בדיני אבילות**

לכבוד מעכ"ת הרה"ג מוה"ר יצחק רצabi שליט"א.

רבים של כל עדת תימן באה"ק, שלום רב לך יאטה.

שאל את מעלה כבודו לתשובה כהלכה, אודות שאלות בדיני אבילות,

אשר מידי פעם באים לפתחינו.

(קצת מהשאלות חדשות וטרם נפרסמו ברבויות) ואבקש דעתו הרמה של הרב,

לאסוקי שמעתה אליבא דהילכתא.

ביקרא דאוריתא

משה בן מויר חיים סעד קובייסי זצ"ל

לכי ידידנו הנעלה שם ותהייה השו"ב ר' משה, בן הר"ר חיים סעד קובייסי זצ"ל בעיר ראשון לציון, מחוץ אחר תורה והלכה, מרביץ תורה ברביהם, כי מן הבאר היה יSKU העדרים.

הנה היבט לשאול אליבא דהילכתא, ולהעלות מקצת מדיני אבילות, דבר דבר על אופניו, והנה באתי להסביר כל עניין במקומו, כדלקמן:

## בעניין במה מدلיקין.

לכתחילה פסק הרב כי, יש לומר תמיד **במה מدلיקין**, רק יש כאהה שנייה, היהות וראו בסידור שامي, איזה הסבר. מה הסיבה שלא לומר **במה מدلיקין** בבית האבל? והאם זה משנה אם יש נפטרת או נפטר?

## **תשובה הרב**

הנהגים לא לומר, נימוקם, בגל שכשאשה يولדת נפטרת, שלא יאמרו בגל שלא נזהרה באחד משלושה דברים "נשים מתות בשעת לידתן...", ואגב זה שלא לחקק (זאת אומרת כדי שהיא מנהג קבוע, ולא ישאלו מודיעע פעם כך, ופעם וכך) נמנעו תמיד, בין לשיסים ואפילו האנשיים.



## בעניין אזכרה שעושים ביום שנה, בכל שנה.

הולכים לבית הקברות ביום המיתה, וליד הקבר עורכים לימוד הולכים לביהכ"ן וrok לאחר תפילה ערבית בבית הכנסת, עורכת המשפחה שלוחן לצורך ברכות, מזונות וכיובי.

ידעו כי היום הולך לאחר הלילה, ואם כך, הלילה הוא כבר יום לאחר יומת המנוח. אם כך יוצא, כי את הברכות ודרכי תורה עושים ביום שונה ולאחר יום המיתה המקורי.

במצב זה, האם עולה מה שהיא לזכות הנפטר, היהת ונשנתו כבר לא נמצאת איתנו, ו עבר יום המיתה שלה?

אזכור כי אין מכב של המשכיות בדברי תורה, בין לפניה התפילה ולאחריה. האזכור נעשית בבית הכנסת וrok לאחר תפילה ערבית, ונראה כי מעשה שגוי הוא.

ב. האם נכוון הוא שצרכיך לעשות את הלימוד, והברכות ביום המיתה ממש ולא אחורי! (הכוונה לאחר ערבית) רק כך באמת ע"פ הדין וחכמת האמת יعلו הדברים לתועלת לנפטר, ללא ספק.

## **תשובה הרב**

נכון, צריך להקדים, בליל היאר צייט, אם לא, تعالה לנפטר זכות, רק בשנה שאחריה.

## לענין מזמור.. שמעו זאת כל העמים

א. במצו"ש עת אנו מתפללים בבית האבל, מהו לומר המזמור לפני תפילה ערבית של מוצאי'ש? על פי הענין מיוחד מזמור זה בבית האבל. (לאור הדברים המיוחדים בענין סוף האדם, והתוcharה שבו) אנו מתחלים להתפלל ערבית עוד לפני שיצאה שבת, ויוצא מכך שאומרים המזמור שאנו במקומו היהת וממועד לבית אבל, ויש עניין לא לאומרו בשבת. ע"פ שהוא מיוחד מזמור תהילים ככל מזמור אחר, וכואורה מה בין זה זה, אך יש בו כדי להשבית שמחת שבת. דבר דומה אין אנו אומרים מזמור "יענק ה' ביום צרה..." ביום ראש חודש ועוד הרבה על דרך זה, היהת ויש בו השבת שמחה ומובן וידוע. על פי הדברים דלעיל נראה כי, אין לומר המזמור לפני יציאת השבת, אבקש דעתו של כהרי להלכה.

## **תשובה הרב**

נכון



## השכבה לניפטר בערב שבת

שמעתי בישוב מסוימים, כי לאחר תפילת ערבית של ערב שבת קודש, לאחר פיות "יגדל", שקס אחד מאנשי בית הכנסת ונתן אשכבה לניפטר, דבר שלא נשמע במקומותינו מעולם. (מה ר' טובך...)

יוצא כי אין הדבר במקומות, היהת וברור כי הציבור שרווי בשמחה שבת ולאחר פיות יגדל, ובזמן שאדם מברך את חברו ב"שבת שלום", ולפתע פתאום נופלת עליו האשכבה בבית אבל.

היות ולמחמת מוצאים ספר תורה ואס רוצים יאמרו האשכבה על ספר תורה. מכל מקום היום הולך לאחר הלילה, ואין שום נפקותא לומר האשכבה בערב שבת, היהת ויש בה השבת שמחה ברורה. ועוד כי חלק מן הציבור שמעתי שמקטרגים על אומר האשכבה וכיובי על הנפטר, ומתראעים על אמירות האשכבה בזמן זה, ויצואו שכרו בהפסד מרובה.

השאלה: האם הדבר נכון או שאין לעשות כן?

## **תשובה הרב**

זה משונה, כי אין הדבר מקובל.

## סדר לימוד בבית הקברות.

מנהגינו בזמנן האחרון, שקוראים משנהות על שם הנפטר, פרק יש מעליון..., ולאחר פרקי תהילים המתחלים באותיות שמו של הנפטר. באם רוצים מוסיפים פרקי תהילים אחרות נשמה.

## **תשובת הרב**

זה הסדר הנוכחי



ראיתי נהוג מסויים של עדות אחירות שהאבל בעצמו אומר אותיות נשמה של פרק יש מעליון, האם יש איזה מעילו תואשה אבל אומר סיום משנהות אלו, או שהן ככל שאור המשניות שאמרו כלל הציבור ואין הבדל, כמו שאנו נהגים מימים ימימה.

## **תשובת הרב**

לא מצאתי בשום מקום סמך ברור או סבירה להבדל זה



**לענין ההספד בבית האבל,** תשובת הרב נתנה בטלפון.

## **תשובת הרב**

ענין אמרית ההספד לנפטר או לנפטרת בבית האבל, היו נהוג קדמון וחשוב מאד. ההספד יש לאומרו **כל שבעת ימי האבלות פערמים**, והמנהג לומר לאחר תפילת שחരית קודם علينا לשבח, ולאחר תפילת המנחה. (לפניהם השקיעה) הסדר הוא שהאבל פותח ב"חצור תמים פעולו..." ולאחר מחלוקת הבטים בין אנשי ציבור המנחים. אומרים מה שרוצים מהבתים. להספד קיימת מעלה רבה ביוטר לשמת הנפטר, מפהת הדגשת הצער של האבלים והציבור על הפטירה, על פי חכמת האמת.



**תפילת האבל בביתכ"ג בשני וחמשי,** תשובת הרב נתנה בטלפון.

ברור ויידוע כי אין נפילת אפיקים ווידיוי בבית האבל, מהסיבות הידועות. אך אם האבל הולך לביהכ"ג וועלה כשי"ץ, איןנו עושה נפילת אפיקים וכ"כ וידיוי. במצב זה, אחד מהציבור עולה כשי"ץ במקומות האבל, ואומרים נפילת אפיקים ווידיוי. האבל במצב זה נמצא מחוץ לביהכ"ג, או איןנו משתמש באמירת נפילת אפיקים ווידיוי.

## **תשובת הרב**

מצב שהשי"ץ האבל לא עושה נפילת אפיקים, אך אומר וידיוי, איןנו נכון.

## **ברכה מעין שבע**

אשאל את מעלת כבודו על דרך להיות שואל ההלכה ודרך האמת, אודות ברכה מעין שבע לענין כל בית אבל, היהות והתנאים דרך כלל דומים.

א. ציבור המתפללים בבייהכ"ג באו להתפלל בבית האבלים ארבע שבתות ברציפות בעריש'ק ובמושיש'ק.

ב. בית הכנסת על כל ציבור מתפלליה ניגרה, וכל הציבור של אותה בית הכנסת שם מתפלל האבל דרך כלל, הגיעו לתפילה בבית האבל, היהות והודע על כך ברבים. ג. ניתנה הودעה מפורשת על התפלות בבית האבל לערב שבת קודש ותפילה מוצ'יש.

ד. הוקם אוהל מיוחד בעקבות ימי האבלות, ונערך תפילות בכל יום, חוץ לימי שני וחמשי התפלות בבייהכ"ג, היהות ומוציאים ספר תורה.

האם במקורה הנ"ל שיקי קביעות, ושיקי טמא דמהחרים, שהוא עיקר התקנה. נדרש לומר ברכה מעין שבע?

אבקש מהרב הגאון דעתו, לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, כדי שנשכיל להבין כיצד廉行.

## **תשובת הרב**

אשיב לכבוד מעלת השואל על דרך ההלכה אודות עניין ברכה מעין שבע. על דבר השאלה בעניין ברכה מעין שבע, האם שונה הדין במקורה מיוחד כאשר קרה אצלכם שכל ציבור המתפללים של ציבור בית הכנסת שמתפללים בה האבלים, באו להתפלל בבית האבלים ארבע שבתות רצופות וסגורו בגל זה את בית הכנסת ולא עוד אלא שעשו אוהל מיוחד לצורך התפלות.

הנה אמרת נכוון הדבר וכי גונא אני, **וציריך לומר שם ברכה מעין שבע, דזיל בת רעמא.** וכמו שתכתבתי שהדבר תלוי בשיקול הדעת לפי העניינו וכיון שהוקבעה שם תפילה ציבור המתפללים, נטרנסם הדבר גם לאחרים ויגיעו לשם, ומה גם שאון האבלים והציבור מתפללים תוך הבית אלא באוהל בחוץ ונירגש הדבר לעוברים ושבים. וגדרה מזו ומובהר בספר תלה לדוד סי' רס"א אותן יי"ג ובשות' מתנית יצחק חלק יי' סימן ראי, שאם כל הציבור או רובם של מתפללים בבייהכ"ג אחת עברו להתפלל בבית אחד, (או להפגון דרך מאה ברוחבה של העיר), **צרכיפט לומר שם ברכה מעין שבע, אפילו שאין אותו מקום קבוע לתפילה, משום דשייך התם שפיר טמא דמהחרים.**

וכמו שהובאו דבריהם, בפסקינו תשובות סימן רס"ח דז' מ"ה אות ב' ובashi ישראל פרק לוי סעיף לח' דף ש"א, והמדובר שם בשבת אחת בלבד, **כל שכן בנידון דין שבת ארבע שבתות.**

ומסתברא דבריכיhai גונא אפיקו **בשבת הראשונה שבתוך השבעה צרכיים** לומר **אותה אם אכן בהמשך עתידים קבוע מקום שם לתפילה.** (כמבואר שם באישישראל דף ש"ה הערת צ"ג בשם הגרה"ק), גם אם לא יהיה אותו האוהל, דהיינו שבתוך השבעה האוהל גדול לצורך ציבור רב, ולשלושת השבותות שאחריו מפרקם האוהל הראשון וuosים אוהל קטן, כיון שאין רבים כבתוך השבעה. **מכל מקום כיון שהוא באותו מקום הוא הדין והוא הטעם.**

התנאי המכריע לעניין זה, מcho' לשאר התנאים דלעיל, הוא, באם סגורו בית הכנסת התפילה, או לא נסגרה בית הכנסת, או רק באו מוקצת מתפללים, ואין הבדל בין שבת ראשונה של האבל, לשאר שבות.

מסקנא להלכה ולמעשה

אם הציבור של בית הכנסת באים להתפלל אצל האבלים, כולם או רובם וסגורו בית הכנסת בגלול זאת, הרי הוקע מקום לתפילה בבית האבל, ודין מקום זה דהינו בית האבל, כדין בית הכנסת שנקבעה תפילה שם, דהיינו טמא דמארחים, וכך לומר שם ברכה מעין שבע.

לק"י יום א' לסדר בחקתי ה'תשס"ח, בש"ט.

**ראיתי הדברים דלעיל. קונטראש שו"ת בענייני אבירות.**

**והם ניתנים לפרסום לזכות הרבנים. יגדיל תורה ויאדר.**

ואהחותם בברכה עמוקה דלייבא

הרבי יצחק רצabi שליט"א